

آشنایی با مقررات و سیاست‌های ارزی

بخش ششم

گونه تسهیلات با بانک عامل خواهد بود.
۶- قرارداد: قرارداد مربوط به معاملات متقابل.

۷- تولیدکننده: هر شخص حقیقی یا حقوقی ایرانی که مباشر امر ایجاد، توسعه، اصلاح یا بازسازی واحدهای تولیدی و یا ادامه عملیات تولیدی در کشور باشد.

۸- تأمین‌کننده: هر شخص حقیقی یا حقوقی فروشنده کالا و یا خدمات به تولیدکننده.

۹- صادرکننده: هر شخص حقیقی یا حقوقی ایرانی که با تحویل کالا یا خدمات خود به تأمین‌کننده یا خریدار، بهای کالاها و خدمات دریافتی توسط تولیدکننده را به تأمین‌کننده می‌پردازد.

۱۰- خریدار: شخص یا اشخاصی حقیقی یا حقوقی که با دریافت کالا یا خدمات از تولیدکننده یا صادرکننده نسبت به تأدیه مطالبات تأمین‌کننده از تولیدکننده اقدام می‌نماید.

۱۱- واحد تولیدی: واحد تولیدی متعلق به اشخاص حقیقی یا حقوقی ایرانی طرف قرارداد.

ماده ۲- معاملات متقابل موضوع بند «ی» به انواع معاملاتی اطلاق می‌شود که به موجب آن، تأمین‌کننده، بخشی یا تمامی کالاها و یا خدمات مورد نیاز جهت ایجاد، توسعه، بازسازی، اصلاح یا ادامه تولید واحدهای تولیدی کشور را در اختیار تولیدکننده قرار می‌دهد و بهای کالاها و خدمات مزبور، پس از کسر مبالغ پیش‌پرداخت، به اضافه هزینه‌های متعلق براساس قرارداد منعقد شده از طریق تحویل کالاها یا خدمات تولیدی تولیدکننده و یا در صورت نایب وزارتخانه ذیربط از طریق تحویل سایر کالاها یا خدماتی و معدنی و خدمات تولیدی در کشور، به تأمین‌کننده یا خریدار پرداخت می‌شود.

قسمت دوم - مقررات عمومی

ماده ۳- قراردادهایی که نیازمند آرایه تضمین بانکی است، باید به لحاظ اقتصادی، فنی و تکنولوژی به تأیید وزارتخانه ذیربط رسیده و از حیث مالی، حقوقی و ترتیبات بانکی با توجه به شرایط مالی داخلی و بین‌المللی و رعایت

تابعه و تحت پوشش دولت در چارچوب معاملات متقابل منعقد می‌نمایند، پس از رسیدگی و تأیید توسط بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، به انضمام نسخه‌ای از قرارداد و موافقتنامه وزارتخانه ذیربط جهت اقدام به بانک عامل ابلاغ خواهد شد.

۲- به موجب ماده ۱۰ آیین‌نامه، قرارداد می‌تواند ناظر بر پرداخت نقدی یا به صورت دیگر در وجه تأمین‌کننده به صورت پیش‌پرداخت یا پرداخت در مقابل اسناد حمل حداکثر تا ۲۰ درصد ارزش کالاها و خدمات تحویلی تأمین‌کننده باشد. میزان پیش‌پرداخت موضوع این ماده، باید توسط وزارتخانه ذیربط مورد تأیید قرار گیرد.

شایان ذکر است که طبق مقررات، پیش‌پرداخت بایستی در مقابل اخذ ضمانتنامه معتبر بانکی بدون قید و شرط صورت پذیرد.

متن نهایی آیین‌نامه معاملات متقابل که در جلسه مورخ ۱۳۷۲/۴/۳۰ هیأت وزیران به تصویب رسیده، به شرح زیر است:

آیین‌نامه معاملات متقابل، موضوع بند «ی» تبصره ۲۹ قانون برنامه اول توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران

قسمت اول - تعاریف

ماده ۱- در این آیین‌نامه، اصطلاحات زیر به جای عبارت مشروح به کار می‌رود:

۱- کشور: جمهوری اسلامی ایران

۲- قانون: قانون برنامه اول توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران - مصوب ۱۱ بهمن ۱۳۶۸

۳- بند «ی»: بند «ی» تبصره ۲۹ قانون

۴- بانک مرکزی: بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

۵- بانک عامل: بانک یا بانک‌هایی که جهت انجام امور مربوط به معاملات متقابل توسط بانک مرکزی تعیین می‌شوند. بانک عامل می‌تواند در اجرای این امر منفرداً و یا مشترکاً با سایر بانک‌ها و یا مؤسسات اعتباری مجاز، اقدام نماید. در هر حال، اداره امور این

تاکنون مجموعه‌ای از مقررات ارزی مربوط به واردات، از جمله مقررات ثبت سفارش براتی، معامله اسناد اعتبارات اسنادی، ظهورنویسی اسناد و ... را ملاحظه فرموده‌اید. اینک ادامه بحث را با موضوع معاملات متقابل پی‌گیری می‌کنیم.

بانک و اقتصاد

ط - معاملات متقابل (BUY BACK)

(بخشنامه شماره ۶۰/۱۵۷۶ مورخ ۷۲/۷/۱۷ و نامه عمومی شماره ۲۵۹۱۱/۹ مورخ ۷۷/۱۰/۱۷)

براساس مصوبات جلسه مورخ ۷۲/۴/۳۰ هیأت وزیران (موضوع تصویب آیین‌نامه معاملات متقابل که طی نامه شماره ۵۸۰۵/ت/۱۸۲۰ مورخ ۷۲/۶/۲ ابلاغ شده است و ... مستند به بند «ی» تبصره ۲۹ قانون برنامه اول توسعه اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران، گشایش اعتبار اسنادی به منظور واردات کالا و خدمات در چارچوب قراردادهای معاملات متقابل با رعایت موارد زیر امکانپذیر است:

۱- گشایش اعتبار اسنادی برای ورود مواد اولیه، قطعات، ابزار و ماشین‌آلات و خدمات توسط بخش خصوصی که در چارچوب قراردادهای معاملات متقابل قرار می‌گیرند، پس از تأیید بانک توسعه صادرات ایران، با رعایت سایر مقررات بلامانع است. در این قبیل موارد، بانک مزبور پس از رسیدگی به قرارداد، ضمن تأیید مطابقت آن با آیین‌نامه معاملات متقابل و سایر ضوابط تعیین شده، مراتب را به انضمام نسخه‌ای از قرارداد و موافقتنامه وزارتخانه ذیربط برای اقدام بعدی به بانک عامل اعلام خواهد کرد.

بنابراین، مقتضی است بانک‌ها، متقاضیان را برای کسب اطلاعات لازم، بررسی و تأیید قراردادهای معاملات متقابل به بانک توسعه صادرات ایران راهنمایی فرمایند. ضمناً قراردادهایی که دستگاه‌های اجرایی مشمول قانون بودجه کل کشور و سازمان‌های

سیاست‌های بانک مرکزی، مورد تایید بانک عامل قرار گیرد.

ماده ۴- قراردادهای می‌تواند به نحوی تنظیم شود که ناظر بر بازپرداخت مطالبات تأمین‌کننده از تولیدکننده، از طریق تحویل کالاها یا خدمات تولیدکننده به تأمین‌کننده یا خریدار و یا در صورت تایید وزارتخانه ذیربط، از طریق تحویل کالاها یا خدماتی و معدنی یا خدمات صادرکننده به تأمین‌کننده یا خریدار باشد. در کلیه این حالات، نوع کالا یا خدمت تحویلی جهت تسویه مطالبات تأمین‌کننده باید مورد تایید وزارتخانه ذیربط باشد.

ماده ۵- قراردادهای باید حاوی ترتیبات مشخص در مورد نحوه تعیین قیمت کالاها و یا خدمات صادراتی براساس نرخ‌های بین‌المللی باشند.

ماده ۶- در قراردادها باید نام یک مؤسسه بازرسی و مستقل و مورد قبول طرفین برای بررسی کیفیت کالاها یا خدماتی جهت تسویه مطالبات تأمین‌کننده، ذکر شود. نظر مؤسسه مزبور در مورد کیفیت کالاها یا خدماتی مربوطه قطعی و نهایی و برای طرفین قرارداد الزام‌آور خواهد بود.

ماده ۷- دریافت کالاها و خدمات مورد نیاز تولیدکننده و همچنین، تسویه مطالبات تأمین‌کننده از این بابت با استفاده از ترتیبات بانکی مناسب، از طریق بانک عامل به نحوی در قرارداد مقرر خواهد شد که تسویه مطالبات تأمین‌کننده از تولیدکننده در رأس مواعد پیش‌بینی شده در قرارداد از محل حمل کالاها یا انجام خدمات مورد توافق تحت قرارداد انجام شود.

ماده ۸- با توجه به این اصل که پرداخت اقساط ماشین‌آلات وارداتی باید لااقل دو ماه پس از دریافت وجه مربوط به کالاها یا خدماتی و از طریق اعتبار اسنادی‌گردان انجام شود، چنانچه در موعد مقرر صادرکننده و یا تولیدکننده وجه مربوطه را در اختیار بانک عامل قرار ندهد، بانک از طریق تمسک وثایق در اختیار خود، نسبت به بازپرداخت اقساط مربوطه اقدام می‌نماید.

تبصره ۱- بانک‌ها موظفند مواد اولیه، ماشین‌آلات و قطعات آنها و سایر اموال مربوط به واحد موضوع قراردادهای معاملات متقابل را به عنوان وثیقه تضمینات خود در این نوع قراردادها قبول نمایند.

تبصره ۲- ارزشیابی وثیقه با نرخ شناور

خواهد بود.

تبصره ۳- اسناد قراردادهای تنظیمی بین بانک‌ها و اشخاص حقیقی و حقوقی داخلی طرف قراردادهای معاملات متقابل، در حکم اسناد رسمی به عنوان قرارداد و سند لازم‌الاجرا تلقی می‌شوند و برای ایفای حقوق بانک‌ها قابل ارایه به محاکم قضایی و مراجع اداری می‌باشند.

تبصره ۴- مادام که قراردادهای معاملات متقابل منعقد شده و تعهدات ناشی از آنها باقی است، تصمیمات دستگاه‌های اجرایی و ستادی کشور که به هر طریق موجب توقف اجرای آنها شود، نسبت به قراردادهای قبلی نافذ نخواهد بود. وزارتخانه‌های مستبوع و بانک مرکزی مسوول نظارت بر این تبصره هستند.

ماده ۹- بانک عامل نظارت مستمر بر اجرای قراردادهای معاملات متقابل و پیشرفت آنها در مسیر اصلی، معمول می‌نماید و گزارش

گشایش اعتبار اسنادی برای واردات کالا و خدمات در چارچوب قراردادهای بیع متقابل موکول به تایید قبلی بانک تسویه صادرات ایران است.

نظارت را به وزارتخانه ذیربط و هیأت موضوع ماده ۱۵ این آیین‌نامه اعلام می‌کند و عنداللزوم اقدامات لازم به منظور جلوگیری از تضییع حقوق خود را به عمل می‌آورد.

ماده ۱۰- قرارداد می‌تواند ناظر به پرداخت نقدی یا به هر صورت دیگر در وجه تأمین‌کننده به صورت پیش‌پرداخت یا پرداخت در مقابل ارایه اسناد حمل تا حداکثر بیست درصد (۲۰٪) ارزش کالاها و خدمات تحویلی تأمین‌کننده باشد. میزان پیش‌پرداخت موضوع این ماده باید توسط وزارتخانه ذیربط مورد تایید قرار گیرد.

ماده ۱۱- مجوز ورود و صدور کالاها یا موضوع این آیین‌نامه که توسط وزارتخانه‌های ذیربط صادر می‌شود، برای کلیه دستگاه‌ها و سازمان‌های مربوط لازم‌الاجرا است.

ماده ۱۲- طرفین قرارداد می‌توانند با رعایت قوانین مربوط در مورد حل و فصل اختلافات و دعاوی ناشی از قرارداد، ترجیحاً از طریق دادگاه‌ها و مراجع جمهوری اسلامی ایران و یا در صورت لزوم از طریق دادگاه‌ها و مراجع سایر کشورها، اقدام نمایند.

ماده ۱۳- به منظور کمک به صادرات کشور

و تشویق سرمایه‌گذاری و تسهیل معاملات متقابل موضوع این آیین‌نامه، شورای پول و اعتبار ظرف یک ماه پس از تصویب این آیین‌نامه، ضوابط لازم در مورد اختصاص تسهیلات ویژه شامل سقف فردی یا کلی تسهیلات، سود مورد انتظار و شرایط وثایق این گونه تسهیلات را مورد تصویب قرار خواهد داد.

ماده ۱۴- هر گونه اصلاح، تغییر یا تمدید قرارداد که مورد توافق طرفین قرار گیرد، فقط در صورت تایید بانک عامل مجاز خواهد بود.

ماده ۱۵- به منظور تسهیل و تسریع اجرای قراردادهای موضوع این آیین‌نامه و رفع اشکالات ناشی از اجرای قراردادهای هیأتی متشکل از معاونان وزارت امور اقتصادی و دارایی، وزارت بازرگانی، سازمان برنامه و بودجه، بانک مرکزی، بانک عامل و وزارتخانه‌های ذیربط برحسب موضوع مطروح و اتاق بازرگانی و صنایع و معادن با مسوولیت معاون امور بانکی و بیمه وزارت امور اقتصادی و دارایی تشکیل می‌شود. هیأت مزبور بالاترین مرجع رسیدگی و اتخاذ تصمیم در مورد مسایل مربوط به معاملات موضوع این آیین‌نامه بوده و تصمیماتی که با اکثریت آرا اتخاذ می‌شود، در موارد مربوط قطعی و برای کلیه اشخاص حقیقی و حقوقی ذیربط، در حدود قوانین مربوط لازم‌الاجراست. به منظور حفظ سوابق و نگهداری امار، بانک عامل نسخه‌ای از کلیه قراردادهای نهایی را به هیأت ارسال خواهد داشت و گزارش ماهانه‌ای از عملکرد قراردادهای را جهت مسوول هیأت به منظور اطلاع اعضا ارسال خواهد نمود. آیین‌نامه راجع به نحوه تشکیل جلسات و اداره هیأت موضوع این ماده توسط خود هیأت تهیه خواهد شد. هیأت مزبور دارای دبیرخانه‌ای خواهد بود که تحت نظر معاون امور بانکی و بیمه وزارت امور اقتصادی و دارایی به انجام وظایف محول شده خواهد پرداخت.

ظ - دستورالعمل رسیدگی و پیگیری تعهدات ارزی وارداتی

* بخشنامه‌های شماره ۷/نا/۱۶۲۲۲ مورخ

۶۳/۷/۸ و شماره ۷/نا/۳۰۰۶۰ مورخ

۶۵/۱۱/۶ و شماره ۷/نا/۸۱۷۴ مورخ

۶۶/۴/۱۲ و شماره ۷/نا/۵۴۸۷ مورخ

۶۷/۲/۲۹ و شماره ۷/نا/۳۲۷۶۲ مورخ

۶۷/۱۰/۱۵ و شماره ۷/نا/۲۰۹۶۰ مورخ

۶۸/۸/۱۰ و شماره ۷/نا/۳۱۵۰۰ مورخ

۶۸/۱۲/۲۰ و شماره ۷/نا/۱۴۳۱۷۰۰ مورخ

۶۸/۱۲/۲۳ و شماره ۷/نا/۱۳۰۷۰ مورخ
۶۹/۶/۱۹ و شماره ۷/نا/۲۰۰۰۰ مورخ
۶۹/۹/۲۷ و شماره ۷/نا/۲۳۵۸۳ مورخ
۶۹/۱۱/۱۲ و شماره ۷/سا/۴۵۸۲ مورخ
۷۶/۳/۶ و شماره ۶۰/۱۳۱۵ مورخ ۷/۵/۷
و شماره ۷۶/۱۱/۴ مورخ ۲۸۹۲۷/۴

نظر به این که کلیه واردکنندگان کالا که برای ورود کالاهای خود از خارج از کشور از شبکه بانکی داخلی کشور و از طریق تخصیص سهمیه ارز دریافت نموده‌اند، مکلفند پروانه ترخیص کالا را که مندرجات پشت و روی آن حاکی از مطابقت مشخصات و مختصات کالای ترخیص شده با مشخصات و مختصات اعلام شده در شرایط اعتبار اسناد حمل مربوطه بوده و نیز مهور به مهرهای مشخصات و قابل توجه بانک باشد، به بانک گشایش‌کننده ارائه نمایند و در غیر این صورت، عین ارز دریافتی و یا کسری کالا را به شبکه بانکی مسترد نمایند، لذا رعایت موارد زیر الزامی است:

۱- کلیه واردکنندگان کالا (از طریق گشایش اعتبار اسنادی و یا ثبت سفارش براتی) مکلفند فرم تعهدنامه ورود، ترخیص و ارایه برگ ترخیص کالای خریداری شده از خارج کشور را مطابق فرمی که در بند ب- ۴ در بخش مقررات گشایش اعتبار اسنادی اعلام شد، به همراه اعلامیه فروش ارز (که در پنج نسخه توسط بانک ثبت سفارش‌کننده صادر می‌گردد)، با مهر و امضاهای مجاز تکمیل و در اختیار بانک گشایش‌کننده اعتبار اسنادی یا ثبت سفارش‌کننده برات قرار دهند.

یادآوری ۱- این فرم‌ها بایستی به شکلی پایگانی گردد که دسترسی به آنها در هر زمان امکانپذیر بوده و از امحای آن خودداری شود.

۲- چنانچه متقاضی گشایش اعتبار اسنادی/ ثبت سفارش براتی، وزارتخانه‌ها باشند، اعلامیه فروش ارز بایستی توسط بالاترین مقام مسوول وزارتخانه که خرید و تدارکات و خدمات را تحت نظارت دارد، امضا شود.

۳- یادآوری - در صورتی که متقاضی گشایش اعتبار اسنادی/ ثبت سفارش براتی، سازمان‌های دولتی باشند، فرم تعهدنامه ترخیص کالا و اعلامیه فروش ارز بایستی توسط اعضای هیأت مدیره و مدیرعامل سازمان مربوطه امضا شود.

۴- یادآوری - برای هر تعهدنامه مبلغ بیست ریال تمیز مالیاتی باطل و بر روی آن الصاق گردد.

۲- مواردی که بانک‌ها بایستی در زمینه رسیدگی به مدارک مربوط به ورود کالا مورد توجه قرار دهند:

الف - مشخصات کمی و کیفی پشت و روی پروانه‌های سبز گمرکی (ترخیص قطعی) صادره توسط گمرکات کشور حتماً بایستی با شرایط کمی و کیفی اعتبار اسنادی و نیز اسناد حمل مربوطه مطابقت داشته و به مهرهای مشخصات و قابل توجه بانک (مطابق نمونه مربوط) مهور باشند. بدیهی است که پروانه‌های ارایه شده مهور به سایر مهرها برای رفع تعهد ارزی قابل قبول نخواهد بود، لکن بانک‌ها جهت تکمیل پرونده، بایستی ضمن در جریان قرار دادن واردکننده، با گمرک مربوطه مکاتبه لازم را به عمل آورند.

یادآوری - در مواردی که بانک‌ها به منظور تکمیل پرونده نیاز به اطلاعات بیشتری دارند که بایستی از گمرکات و سایر مراجع ذیربط استعلام

● نظر به این که احتمال دارد واردکنندگان کالا از طریق بانک‌های مختلف اقدام به گشایش اعتبار اسنادی یا ثبت سفارش براتی کرده باشند، لذا کنترل مستقیم‌های تعیین شده توسط بانک مرکزی انجام خواهد شد.

نمایند، لازم است به منظور جلوگیری از مکاتبات متعدد، شماره و تاریخ پروانه و یا شماره کوتاژ و یا شماره و تاریخ اظهارنامه گمرکی را به گمرک و یا مرجع ذیربط اعلام نمایند.

ب - قبول پروانه نسبه ارایه شده توسط وزارتخانه‌ها، مؤسسات و شرکت‌های دولتی به جای پروانه ترخیص کالا جهت تسویه تعهدات مربوطه با رعایت نکات زیر بلامانع است:

- مطابقت مشخصات روی پروانه نسبه از نظر تعداد، وزن، نوع و ارزش کالا با اسناد حمل.
- مهور بودن ظهر پروانه نسبه به مهر قدیمی گمرک (درب خروج) که حاکی از ترخیص کالا طبق اسناد حمل باشد.

۳- چنانچه واردکنندگان کالا ظرف مهلت مقرر در فرم تعهدنامه، نسبت به ارایه پروانه ترخیص کالا بابت تمام یا قسمتی از کالا اقدام ننمودند، بانک‌های عامل مکلفند، عدم ایفای تعهدات ارزی شامل عدم حمل کالا و یا کسری تخلیه موضوع اعتبارات اسنادی/ بروات را با

تکمیل فرم مشخصات واردکنندگان (طبق نمونه مربوط) به اداره سیاست‌ها و مقررات ارزی بانک مرکزی اعلام نمایند.

۴- بانک‌ها، موظفند مشخصات کامل واردکنندگانی را که بابت عدم ایفای تعهد قبلاً فرم تعقیبی برای آنها صادر شده، لکن تاکنون مشخصات کامل آنها را به منظور پیگیری‌های قانونی به اداره حقوقی بانک مرکزی اعلام ننموده‌اند (مطابق فرم نمونه مربوط) به اداره مزبور اعلام نمایند.

۵- سپرده‌های مربوط به دویست درصد معادل ریالی که بابت عدم ایفای تعهدات ارزی (عدم ارایه پروانه گمرکی در مهلت مقرر) و به موجب بخشنامه‌های قبلی بانک مرکزی از واردکنندگان وصول گردیده، بایستی پس از پایان مهلت قانونی (شش ماه) جهت نگهداری به حساب شماره ۱۰۱۴۵ بانک مرکزی نزد اداره معاملات ریالی واریز و اعلامیه واریز سپرده به همراه فهرست مربوطه جهت اداره سیاست‌ها و مقررات ارزی بانک مرکزی ارسال گردد.

تبصره - چنانچه در طول مهلت نگهداری سپرده، مراتب ایفای تعهد واردکننده توسط بانک مرکزی اعلام گردد، استرداد سپرده و مختمه نمودن پرونده مربوطه بلامانع است.

۶- رفع تعهد ارزی از اعتبارات و بروات اسنادی که کالاهای آنها تا پایان سال ۱۳۵۹ از گمرکات کشور ترخیص شده‌اند، در صورت وجود تصویر روی و ظهر پروانه ترخیص کالا (پروانه سبز گمرکی) در پرونده مربوطه و یا ارایه تصویر روی پروانه ترخیص کالا توسط واردکننده و با رعایت موارد زیر بلامانع است:

الف - پروانه ترخیص مربوطه لغات آخرین روز سال ۱۳۵۹ صادر شده باشد (در این مورد هر کدام از تاریخ‌های فنی، کوتاژ و تاریخ مندرج در ذیل پروانه ترخیص می‌تواند ملاک باشد).

ب - تاریخ واریز اعتبارات اسنادی/ برات از تاریخ ۵۷/۸/۲۳ لغایت آخرین روز سال ۱۳۵۹ باشد.

پ - تاریخ صدور پروانه سبز گمرکی مورد نظر حداکثر شش ماه پس از تاریخ واریز اعتبار اسنادی/ برات باشد.

ت - تعداد، وزن، نوع بسته‌بندی، حجم، نوع کالا، شماره تعرفه گمرکی، ارزش ریالی کالا به موجب مندرجات تصویر پروانه ترخیص کالا با همان مشخصات و مختصات از کالا با شرایط اعتبار اسنادی/ برات معادل و یا مطابقت نماید.

ث - پروانه ترخیص دارای شماره کوتاه و مهور به مهر قائم مقام یا رییس گمرک باشد.

ج - تعهدنامه پیوست این دستورالعمل به طور کامل توسط واردکننده (با توجه به مفاد تعهدنامه) تکمیل و مهر و امضا گردیده و نزد شعبه گشایش‌کننده اعتبار اسنادی / ثبت سفارش‌کننده برات (یا شعبه مربوطه) نگهداری و به شکلی پایگانی شود که دسترسی به آنها در هر زمان به طور ساده امکانپذیر بوده و تا اطلاع ثانوی امحا نگردد.

تذکر - چنانچه در این قبیل موارد، موضوع قبلاً توسط بانک مرکزی تحت پیگیری و تعقیب قرار گرفته باشد، بانک‌ها بایستی ضمن رعایت کامل موارد فوق‌الذکر، مراتب را با ذکر شماره و تاریخ نامه‌ای که پیگیری انجام شده، به بانک مرکزی اعلام نمایند.

۷- در صورت ارایه گواهی گمرکات مربوطه مبنی بر ترخیص کل کالای موضوع اعتبار اسنادی / برات، به جای پروانه ترخیص کالا، بانک‌ها بایستی نکات زیر را رعایت نمایند:
الف - گواهی صادره توسط گمرک مستقیماً به عنوان بانک گشایش‌کننده / ثبت سفارش‌کننده صادر شده باشد.

ب - گواهی صادره حاوی مشخصات لازم، از جمله شماره اعتبار اسنادی / برات، تعداد، وزن (یا حجم)، نوع بسته‌بندی، نوع کالا، ارزش ریالی (ارزش C.I.F گمرکی) بوده و این مشخصات از کالا با شرایط اعتبار اسنادی / برات مطابقت نماید.

پ - در حالتی که پروانه ترخیص کالا مفقود شده باشد، مراتب بایستی به صورت کتبی توسط واردکننده کالا اعلام و تعهد نماید در صورت پیدا شدن اصل پروانه ترخیص کالا، آن را در اسرع وقت به بانک مربوطه جهت تکمیل پرونده ارایه نماید.

ت - در صورت تطابق مندرجات گواهی گمرک با مشخصات و مختصات شرایط اعتبار اسنادی و اسناد حمل مربوطه، بانک عامل بایستی مراتب را ضمن ارسال گواهی گمرک، به بانک مرکزی اعلام نماید.

۸- در مواردی که واردکنندگان کالا، گواهی شرکت بیمه مبنی بر پرداخت خسارت بابت کالای خسارت دیده و یا کسر تخلیه را جهت ایفای تعهدات ارزی وارداتی خود ارایه می‌دهند، گواهی‌های ارایه شده بایستی حاوی موارد زیر باشد:

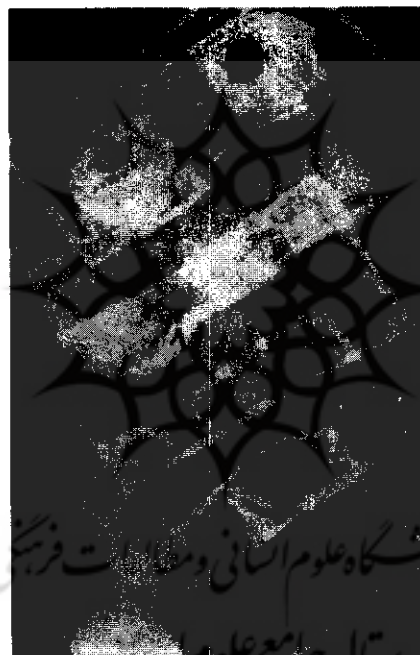
الف - گواهی‌های صادره بایستی مستقیماً توسط شرکت‌های بیمه به عنوان بانک گشایش‌کننده اعتبار اسنادی / ثبت سفارش‌کننده برات صادر و ارسال شده باشد.

ب - مشخصات کامل اعتبار اسنادی / برات شامل، شماره اعتبار اسنادی / برات، نام بانک گشایش‌کننده / ثبت سفارش‌کننده و نام بیمه‌گذار اعلام گردد.

پ - اعلام مشخصات و مختصات کالای خسارت دیده شامل تعداد و مقدار.

ت - مبلغ خسارت پرداختی با قید مشخصات کامل چک.

ث - تشریح علت عدم پرداخت خسارت در مواردی که بیمه‌گر به طور کلی خسارت

۱- مشخصات کامل اعتبار اسنادی / برات، شامل شماره اعتبار اسنادی / برات، مبلغ ارزی، معادل ریالی، نوع کالا، نوع و تعداد بسته‌بندی، وزن کالا و سایر مشخصات مورد نیاز در تعریف کالای مربوطه.

۲- مشخصات کامل کالای ترخیص نشده (کالای کسری که بابت آن گواهی بیمه ارایه شده است) شامل ارزش ارزی و ریالی طبق اسناد، نوع کالا، نوع و تعداد بسته‌بندی، وزن کالا و سایر مشخصات مورد نیاز در تعریف کالای ترخیص‌نشده (کسری).

۹- در مواردی که واردکننده بابت جبران تمام یا قسمتی از کالا موظف به برگشت و فروش ارز به شبکه بانکی باشد، بانک‌ها بایستی ارز با منشاء خارجی به میزان مورد نظر را به نرخ روز واریز اسناد خریداری و اعلامیه خرید ارز مطابق فرم (نمونه مربوط) تکمیل و با ذکر مشخصات کامل اعتبار اسنادی / برات (از جمله نرخ واریز اسناد) برای بانک مرکزی ارسال نمایند.

۱۰- به استناد تصویبنامه شماره ۱۲۵۷۶۹/۲۰ مورخ ۷۵/۱۱/۳۰ ستاد پشتیبانی برنامه تنظیم بازار ارز، مصالحه ریالی با متعهدین ارزی وارداتی (عدم ارایه پروانه ترخیص کالا، کسر تخلیه و بیش بود ارزش)، با رعایت نکات زیر و از طریق بانک مرکزی امکانپذیر خواهد بود:

۱- ضوابط مصالحه ریالی

الف - صرفاً تعهدات ارزی ایفا نشده ناشی از عدم ارایه پروانه ترخیص کالا (پروانه سبز گمرکی)، کسر تخلیه، و بیش بود ارزش کالا مربوط به سال‌های ۱۳۵۷ لغایت ۱۳۷۰ قابل مصالحه خواهند بود.

ب - مجموعه تعهدات ارزی قابل مصالحه ریالی هر واردکننده برای بخش خصوصی در فاصله زمانی سال‌های ۱۳۵۷ لغایت ۱۳۶۸، حداکثر پانصد هزار دلار (۵۰۰۰۰۰ دلار) و برای سال‌های ۱۳۶۹ و ۱۳۷۰ حداکثر دویست و پنجاه هزار دلار (۲۵۰۰۰۰ دلار) و در مورد بخش دولتی و نهادهای عمومی در فاصله زمانی سال‌های ۱۳۵۷ لغایت ۱۳۶۸ حداکثر دو میلیون دلار (۲۰۰۰۰۰۰ دلار) و برای سال‌های ۱۳۶۹ و ۱۳۷۰ حداکثر دویست و پنجاه هزار دلار (۲۵۰۰۰۰ دلار) تعیین می‌گردد.

تبصره ۱- درخواست‌های بیش از سقف‌های تعیین شده فوق بایستی با رعایت کلیه

پرداخت نمی‌نماید.

ج - تشریح علت کسری پرداخت خسارات در مواردی که خسارت پرداختی توسط بیمه‌گر درصدی از ارزش کالای خسارت دیده باشد.

چ - تشریح اقدام‌هایی که بیمه‌گر در رابطه با بازیافت خسارت معمول داشته است.

ح - در زمینه موضوع ارایه گواهی بیمه جهت ایفای تعهدات ارزی وارداتی بانک‌های گشایش‌کننده اعتبار اسنادی / ثبت سفارش‌کننده براتی نیز بایستی گزارشی حاوی نکات زیر را به بانک مرکزی ارسال نمایند:

موارد این دستورالعمل، برای اتخاذ تصمیم به بانک مرکزی منعکس شود.

تبصره ۲- برای محاسبه معادل دلاری اعتبارات و بروات اسنادی که به ارزهایی غیر از دلار گشایش / ثبت سفارش شده‌اند، نرخ تبدیل تاریخ تقاضای مصالحه کننده ملاک عمل خواهد بود.

تبصره ۳- نظر به این که محتمل است واردکنندگان کالا از طریق بانک‌های مختلف اقدام به گشایش اعتبار اسنادی / ثبت سفارش براتری ننموده باشند، لذا کنترل سقف‌های تعیین شده فوق توسط بانک مرکزی انجام خواهد شد.

۲- اطلاعات مورد نیاز برای انجام

مصالحه

بانک‌های گشایش‌کننده اعتبارات اسنادی / ثبت سفارش‌کننده بروات، بایستی ضمن ارسال درخواست واردکننده مشمول طرح مصالحه، اطلاعات زیر را نیز به بانک مرکزی اعلام نمایند:
الف - اطلاعات مورد نیاز در مورد تمهیدات ارزی ناشی از عدم رایبه پروانه ترخیص کالا (پروانه سبز گمرکی):

- ۱- نام واردکننده
- ۲- نوع مالکیت واردکننده (در مورد اشخاص حقوقی)
- ۳- شماره اعتبار اسنادی / برات
- ۴- مبلغ اعتبار اسنادی / برات، طبق اسناد معامله شده و نرخ ارز
- ۵- مشخصات کامل کالا از نظر تعداد، وزن و نوع کالا

۶- تاریخ واریز اسناد

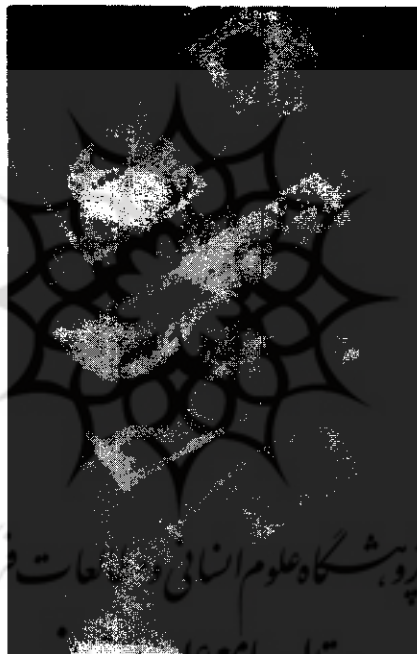
ضمناً چنانچه کالای موضوع اعتبار اسنادی / برات، به دفعات حمل می‌شود، بایستی کلیه اطلاعات فوق‌الذکر برای هر نوبت حمل کالا به تفکیک منعکس گردد.

ب - اطلاعات مورد نیاز در مواردی که درخواست مربوط به کسر تخلیه کالا باشد: بانک‌ها علاوه بر اطلاعات موضوع بند «الف» فوق موارد زیر را نیز بایستی اعلام نمایند:

- ۱- مشخصات کامل کالای کسری از نظر تعداد، وزن و ارزش کالای کسری مطابق اسناد حمل. بدیهی است که چنانچه کالای موضوع اعتبار اسنادی / برات، در چند نوبت حمل و دارای کسری باشد، بایستی اطلاعات مربوطه به تفکیک هر نوبت حمل اعلام شود.

۲- اعلام این موضوع که بابت بقیه کالای موضوع اعتبار اسناد / برات، اصل پروانه ترخیص کالا (پروانه سبز گمرکی) رایبه گردیده است.

پ - اطلاعات مورد نیاز در مواردی که تقاضای مربوطه به بیش بود ارزش کالا باشد: بانک‌ها علاوه بر اطلاعات موضوع بند «الف» فوق لازم است چنانچه پروفورمای مربوط به اعتبار اسنادی / برات، توسط مرکز تهیه و توزیع مربوطه تأیید شده است، یک نسخه از تصویر آن را که به مهر مرکز مهور شده باشد، به بانک مرکزی ارسال و در صورت عدم تأیید آن توسط مرکز تهیه و توزیع مربوطه، مراتب را صراحتاً به بانک مرکزی اعلام نمایند.

ضمناً چنانچه در زمینه رفع تعهد ارزی موارد سه‌گانه فوق، قبلاً با بانک مرکزی مکاتبه شده‌است، اعلام شماره و تاریخ نامه مربوطه الزامی است.

۱۱- اشخاصی که برای تسویه تمهیدات ارزی ایفا نشده ناشی از عدم رایبه پروانه ترخیص کالا، کسر تخلیه و بیش بود ارزش کالا بعد از تاریخ ۷۷/۱۰/۱۱ یورو معرفی نمایند، قابل قبول خواهد بود.

ع - معاملات با یورو (EURO) پول واحد اروپایی (بخشنامه شماره ۶۰/۱۱۱۵

مورخ ۷۷/۱۰/۵.

نظر به این که از تاریخ ۱۹۹۹/۱/۱ (۱۳۷۷/۱۰/۱۱) یورو (EURO) پول واحد اروپایی به صورت غیرنقدی و غیرفیزیکی به جریان افتاده و از تاریخ ۲۰۰۲/۱/۱ (۱۳۸۰/۱۰/۱۱) به صورت اسکناس و مسکوک در ۱۱ کشور اروپایی (آلمان، فرانسه، هلند، بلژیک، اسپانیا، فنلاند، پرتغال، اتریش، ایرلند، ایتالیا و لوگزامبورگ) به جریان خواهد افتاد، لذا موارد زیر را به اطلاع می‌رساند:

۱- کلیه اعتبارات اسنادی گشایش شده و ثبت سفارش‌های براتی به ارز یکی از کشورهای یازده‌گانه فوق که سررسید پرداخت آنها بعد از ۱۹۹۹/۱/۱ تا ۲۰۰۲/۱/۱ باشد، می‌توانند به ارز اعتبار اسنادی یا برات و یا به یورو انجام شود. بدیهی است که اسناد صادره به یورو قابل قبول بوده و مغایرت اسنادی محسوب نشده و از شمول مقررات اسناد وصولی مستثنی خواهند بود.

۲- از تاریخ ۱۹۹۹/۱/۱ چنانچه سیاهه مقدماتی (Proforma Invoice) یا قرارداد به یورو تنظیم شده باشد، گشایش اعتبار اسنادی و یا ثبت سفارش براتی به یورو و پرداخت وجه آنها به یورو بلامانع است.

۳- در صورتی که پرداخت قسمتی از وجه اعتبارات اسنادی وارداتی (حداکثر به میزان پنج درصد حداکثر تا مبلغ دو بیست و پنجاه هزار دلار) به صورت پیش‌پرداخت پیش‌بینی شده باشد، قبول ضمانتنامه پیش‌پرداخت صادره توسط بانک کارگزار به یورو نیز بلامانع است.

۴- ضبط انواع ضمانتنامه‌های ارزی صادره (بعد از تاریخ ۱۹۹۹/۱/۱) برابری با ۱۳۷۷/۱۰/۱۱) به ارز یکی از کشورهای یازده‌گانه مربوطه، به یورو مانعی نخواهد داشت.

۵- نرخ‌های ثابت و برگشت‌ناپذیر ارز ۱۱ کشور فوق‌الذکر به یورو بعد از اعلام رسمی آنها، به شبکه بانکی کشور ابلاغ خواهد شد.

۶- نرخ برابری یورو به ریال ایران در نرخنامه روزانه بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران اعلام می‌شود.

۷- از تاریخ ۲۰۰۲/۱/۱ (۱۳۸۰/۱۰/۱۱) با به جریان افتادن اسکناس و مسکوک یورو و خارج شدن فیزیکی ارزهای متشکله یورو، تمامی عملیات و معاملات ارزی صرفاً به یورو خواهد بود.